

IKC HET ZWANENBOS

GRO-UP KINDEROPVANG | OPENBAAR PRIMAIR ONDERWIJS ZOETERMEER

Gedragsprotocol

Versie september 2025

IKC Het Zwanenbos
Kerkenbos 24-26
2716 PH Zoetermeer

079-3517688
zwanenbos@opoz.nl
www.ikchetzwanenbos.nl

Inhoud

Inhoud	2
1. Inleiding	3
2.1 Schoolvisie	3
2.2 Visie op de sociaal-emotionele ontwikkeling	3
2. Preventie	4
2.1 De Vreedzame School	4
2.2 De Gouden Weken	5
2.3 Rots en Water training	6
2.4 Inchecken in de ochtend	6
3. Signalering	7
3.1 Kindbegrip	7
3.2 Sociale Veiligheidsmonitor	7
4. Aanpak ongewenst gedrag	7
4.1 Time-in & Time-out protocol	7
5. Pesten	10
5.1 Pesten vs. plagen	11
5.2 Signalering	11
5.3 Aanpak pesten	11
5.4 Overige vormen van pesten	12
5.4.1 Cyberpesten	12
5.4.2 Verspreiden van beelden	12
6. Wegloop protocol	13
Bijlage 1: Stappenplan Los het op.	14
Bijlage 2: Stappenplan Praat het uit.	15
Bijlage 3: Stappenplan time-in, time-out protocol, leerlingversie	16
Bijlage 4: Stappenplan sexting	17

1. Inleiding

Voor u ligt het gedragsprotocol van IKC Het Zwanenbos. Dit protocol is geschreven voor zowel ouders, leerlingen als het personeel. Samen zijn wij verantwoordelijk voor het welbevinden van iedereen binnen onze school, hierbij hebben wij een veilige omgeving en een respectvolle omgang met elkaar hoog in het vaandel staan.

In dit document leest u hoe wij zorgen voor een positieve en veilige leer-, leef- en werkomgeving op onze school. Er staat beschreven welke gedragsverwachtingen hiervoor nodig zijn, waarbij uitgegaan wordt van een positieve insteek in lijn met de visie van de Vreedzame School. Op Het Zwanenbos geloven wij in de preventieve aanpak, voorkomen is beter dan genezen. In dit document vindt u onze afspraken en aanpak om ongewenst gedrag te voorkomen. Mocht er onverhoopt een ongewenste situatie zich voordoen, dan gaan wij uit van een eenduidige aanpak. Deze aanpak is beschreven in dit gedragsprotocol.

Bij de totstandkoming van dit document zijn onze leerlingen middels de leerlingenraad geraadpleegd. Hun advies is met name in de aanpak van pesten meegenomen.

2.1 Schoolvisie

“Met elkaar, voor elkaar. De toekomst tegemoet.”

Visie: Onze school is een veilige en inspirerende oefenplaats. Hier zien en kennen wij elkaar en bieden we kansen voor iedereen. Met vertrouwen en een nieuwsgierige blik zien wij de toekomst positief tegemoet.

Missie: We zijn een openbare school voor regulier en speciaal basisonderwijs. We geven ieder kind de ruimte om binnen een veilige omgeving te groeien naar zijn of haar mogelijkheden. We staan midden in de wijk en in de wereld. Iedereen is bij ons welkom. Verschillende culturen en achtergronden versterken ons wereldbeeld en zorgen voor respect en begrip. Met een nieuwsgierige blik staan wij midden in de wijk en in de wereld en staan wij open voor ontmoeting en verbinding. We waarderen diversiteit en eigenheid. Binnen een veilige omgeving zien we kinderen zoals ze zijn. Onze school is een veilige plek. Hier zien, helpen en respecteren wij elkaar. Kinderen krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen op een manier die bij hen past, afgestemd op hun leerbehoeften. We staan samen rondom het kind. Regulier en speciaal basisonderwijs ontmoeten en versterken elkaar. School, ouders, wijk en partners staan samen rondom het kind en werken nauwkeurig en doelgericht vanuit de capaciteiten van het kind. Zo geven we ieder kind een kansrijke toekomst.

Onze waarden:

Vertrouwen: “We zien en waarderen elkaar. We vertrouwen op onze kwaliteiten en talenten.”

Humor: “We zorgen voor een veilige sfeer en werken met een flinke dosis humor en positiviteit samen.”

Deskundig: “We zijn kundig en delen onze kennis om elkaar te helpen en te versterken.”

Ambitieuze: “We willen vooruit. Werken doelgericht en blijven samen in ontwikkeling.”

2.2 Visie op de sociaal-emotionele ontwikkeling

Op IKC Het Zwanenbos hechten wij veel waarde aan een veilige en positieve leer-, leef- en werkomgeving. Iedereen op onze school moet zich veilig en geaccepteerd voelen. Hierbij is het van belang dat er sprake is van een respectvolle omgang met elkaar en open, eerlijke communicatie.

Een goed pedagogisch klimaat draagt bij aan het welbevinden van iedereen binnen onze school en zorgt voor betere leerprestaties en meer werkplezier. Vanuit onze visie en

groei-mindset zetten wij ons dagelijks in om het welbevinden te behouden en te vergroten. Er is binnen onze school dan ook geen ruimte voor onveilig en ongewenst gedrag.

Binnen onze school staan onze leerlingen centraal, zowel op het cognitieve als op het sociaal-emotionele vlak. Wij hebben als doel om onze leerlingen op te leiden tot de burgers van de toekomst: sociaalvaardig, democratisch en vol arbeidspotentie.

Om een veilige omgeving te creëren en in stand te houden gaan wij uit van onze grondwet:

- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort.
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn.
- Wij lossen problemen en conflicten samen op.
- Wij helpen elkaar.
- Wij zorgen goed voor elkaar en onze omgeving.

2. Preventie

Op IKC Het Zwanenbos geloven wij in de preventieve aanpak; voorkomen is beter dan genezen. Wij besteden daarom veel aandacht aan de preventie van ongewenst gedrag. Hierbij vormt een goed klassenmanagement de basis en vullen wij dit aan met een drietal methodes en nauwe samenwerking met ons zorgteam. Daarnaast volgen wij onze leerlingen door middel van vragenlijsten zodat eventuele problemen vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt kunnen worden.

In dit hoofdstuk worden de toegepaste methodes en vragenlijsten gericht op preventie omschreven.

2.1 De Vreedzame School

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Met dit programma besteden we onder andere aandacht aan de sociaal-emotionele competenties van onze leerlingen zoals de emoties, omgangsvaardigheden, je kunnen verplaatsen in een ander, openstaan voor verschillen tussen elkaar en conflicten constructief oplossen. In de wekelijkse lessen komen de sociaal-emotionele competenties aanbod. In de gehele school wordt op hetzelfde moment één van de 6 thema's behandeld, waardoor elke klas op zijn eigen niveau met het onderwerp bezig is en dit onderwerp leeft binnen de school. Gedurende het schooljaar komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Wij horen bij elkaar
- Wij lossen conflicten zelf op
- Wij hebben oor voor elkaar
- Wij hebben hart voor elkaar
- Wij dragen allemaal een steentje bij
- Wij zijn allemaal anders

Daarnaast zorgen we met de wekelijkse lessen voor een duidelijke en heldere sociale norm binnen de klas en de school, dit ter stimulering van positief gedrag. Deze sociale norm zetten wij neer door de omgangsafspraken (de grondwet) zichtbaar te maken in de klas en in de school. Het gehele personeel van IKC Het Zwanenbos leeft deze grondwet na en spreekt elkaar aan indien dit niet zo is. Hiermee geven wij een goed voorbeeld aan onze leerlingen en merken zij dat het oké is om elkaar aan te spreken als je een regel even vergeten bent. Aanvullend maakt elke klas aan het begin van het schooljaar een klassencontract, deze wordt door de gehele klas ondertekent. In het klassencontract worden de (omgangs-)afspraken die de klas in de groepsvergadering heeft gemaakt

vastgelegd. De leerkrachten komen hier gedurende het schooljaar geregeld op terug, zowel preventief als curatief. Wij stimuleren onze leerlingen om ook elkaar aan te spreken indien de grondwet of de klassenafpraak overschreden wordt. Om de transfer naar de thuisomgeving te maken wordt bij elke start van een nieuw blok het thema en andere relevante informatie met ouders gedeeld via Parro middels een ouderbrief.

Binnen de lessen krijgen de leerlingen handreikingen voor wanneer zij met elkaar in een conflict belanden. Uitgangspunt hierbij is dat de leerlingen dit zelfstandig op respectvolle wijze doen en er zoveel mogelijk een win-win oplossing nagestreefd wordt. Om de kinderen te ondersteunen hierin maken zij gebruik van het stappenplan "Los het op" (leerjaar 1 en 2) of "Praat het uit" (leerjaar 3-8). Deze zijn in bijlage 1 en 2 te vinden.

Sinds schooljaar 2024-2025 werken wij op school met leerlingmediatoren. In De Vreedzame School leren kinderen en volwassenen conflicten op te lossen op een constructieve manier. Dat kunnen beide partijen zelf doen of met hulp van een derde, neutrale partij: een mediator. De mediator helpt de strijdende partijen met het oplossen van hun conflict. De mediator lost niet zelf het conflict op, draagt (in eerste instantie) geen oplossingen aan, maar draagt ertoe bij dat de partijen zelf zo ver komen dat ze een (win-win-) oplossing voor het conflict kunnen bedenken en gaan uitvoeren. Mediatie is op veel plekken in de samenleving ingeburgerd: bij de rechtspraak, burenruzies, echtscheidingen, arbeidsconflicten e.d. En ook op school. Het gaat om het benutten van de eigen kracht van mensen (in ons geval kinderen) die een conflict hebben. Ze zijn zélf actief verantwoordelijk voor de oplossing. Zij moeten de relatie weer herstellen. De mediator is dus niet een soort scheidsrechter, maar juist iemand die het proces in goede banen leidt. Zie kwaliteitskaart Vreedzame School.

2.2 De Gouden Weken

Na iedere zomervakantie starten De Gouden Weken, binnen deze weken staat de groepsvorming centraal. De groepsvorming komt grotendeels al terug in de lessen van de Vreedzame School, maar op Het Zwanenbos vullen wij deze aan met de kennismakings- en samenwerkingsspellen van De Gouden Weken. Uitgangspunt hierbij is om de groep stevig neer te zetten en hier de rest van het jaar de vruchten van te plukken. Na de kerstvakantie besteden wij wederom aandacht aan de groepsvorming aan de hand van De Gouden Weken, deze periode wordt 'De Zilveren Weken' genoemd. Tips voor

activiteiten om de groepsvorming positief te beïnvloeden zijn te vinden op bijvoorbeeld: [Het belang van de Gouden Weken tips en ideeën voor leraren | Stop Pesten NU](#).

2.3 Rots en Water training

De *Rots en Water* training heeft als doel heeft het bevorderen van een positieve ontwikkeling van sociale en emotionele competenties en het verminderen van problemen op het intrapersonlijke- en interpersoonlijke domein¹. Rots en Water is een psycho-fysieke training, dit houdt in dat er door middel van fysieke oefeningen en (rollen)spelen, afgewisseld met momenten van zelfreflectie, psychosociale vaardigheden worden aangeleerd. Rots en Water kent 3 bouwstenen die in de lessen centraal staan:

- Zelfreflectie: reflecteren op het eigen gedrag, gedachten en emoties, bewustwording van de fysieke en emotionele effecten van het gedrag voor zichzelf en anderen, inzicht krijgen in de eigen reactiepatronen en keuzes die in een bepaalde situatie kunnen worden gemaakt.
- Zelfbeheersing en emotieregulatie: in staat zijn rustig te blijven in verschillende situaties, in staat zijn het eigen gedrag aan te passen, keuzes te maken in gedragsalternatieven (coping vaardigheden), zodanig dat eigen en andermans belangen niet geschaad worden; focus op zelfregulering / emotieregulatie.
- Zelfvertrouwen: kennen van en vertrouwen op de eigen kracht en mogelijkheden, op basis daarvan erop uitgaan, uitdagingen en lastige situaties aan durven gaan, in stressvolle situaties in actie kunnen komen, veerkracht kunnen tonen bij tegenslagen en jezelf de moeite waard vinden.

De leerkrachten hebben een signalerende rol en kunnen samen met de betreffende AOK'er besluiten om leerlingen aan te melden voor een Rots en Water traject. Ook kunnen hele groepen worden besproken met de AOK'ers als er sprake is van een dusdanig verstoorde groepsdynamiek. Van deze leerlingen wordt dan een passende groep gemaakt die samen de training zullen volgen. Deze training wordt als interventie ingezet en is een aanvulling op het sociaal-emotioneel leren in de klas en vanuit de Vreedzame School. Op Het Zwanenbos worden de lessen gegeven door een gecertificeerde Rots en Water trainer en de groepsleerkracht.

2.4 Inchecken in de ochtend

Op school beginnen we de dag met een 'incheck-moment'. In groep 1/2 klikken de leerlingen op het digibord een gevoel aan. De leerkracht vraagt hierna aan de leerlingen wie er wat over zijn/haar gevoel wil vertellen. Als leerlingen een extra en/of een één-op-één gesprekje nodig hebben, biedt de leerkracht dit aan. In de groepen 3 tot en met 8 geven de leerlingen met behulp van stokjes en gekleurde bekertjes aan hoe zij zich voelen. Er is voor elke leerling één stokje aanwezig en voor elk humeur één gekleurde beker waar duidelijk het humeur op staat middels tekst en een smiley/picto. De bekertjes hebben de humeurs: blij, rustig, verdrietig/boos. De vierde beker geeft de leerlingen de optie om aan te geven dat ze het niet willen zeggen. In de ochtend staat de leerkracht bij de deur om de leerlingen te begroeten. Na de begroeting pakt de leerling het stokje met zijn/haar naam erop en doet deze in één van de bekertjes. Als een leerling aangeeft verdrietig of boos te zijn of het niet te willen zeggen, checkt de leerkracht één-op-één bij de leerling of ze hierover willen praten en wat ze nodig hebben.

Door dagelijks op deze manier in te checken, krijgen leerlingen de ruimte om bewust stil te staan bij hun eigen gevoel. Voor de leerkracht biedt dit waardevolle informatie; het helpt om signalen van welzijn of onrust vroegtijdig op te vangen en daar, indien nodig,

¹ <https://www.rotsenwater.nl/algemeen/wat-is-het-rots-en-water-programma/>

op in te spelen. Een leerling die zich niet fijn voelt, kan op deze manier laagdrempelig aangeven dat er iets aan de hand is, zonder dat daar meteen woorden voor nodig zijn.

Daarnaast draagt het incheckmoment bij aan een veilige en open sfeer in de klas. Leerlingen leren dat emoties er mogen zijn en dat het normaal is om je niet elke dag hetzelfde te voelen. Dit bevordert niet alleen het sociaal-emotioneel bewustzijn, maar versterkt ook het onderlinge begrip en de verbondenheid binnen de groep.

3. Signalering

IKC Het Zwanenbos vindt het belangrijk dat eventuele problemen zo snel mogelijk gesignaleerd en aangepakt worden, zodat de nodige interventies zo licht mogelijk kunnen zijn. In dit hoofdstuk worden de signaleringsinstrumenten toegelicht.

3.1 Kindbegrip

Om de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen in kaart te brengen wordt elk schooljaar in oktober het leerlingvolgsysteem *Kindbegrip* ingevuld. In groep 3 en 4 wordt de vragenlijst door enkel de groepsleerkrachten ingevuld. Vanaf groep 5 vullen, in aanvulling hierop, de leerlingen zelf ook de lijst in. De leerkrachten van de kleutergroepen vullen de sociaal-emotionele vragenlijst in van Kleuter in Beeld, in februari en in juni. Na het invullen van de vragenlijsten worden deze geanalyseerd door de groepsleerkrachten en besproken tijdens de groepsbespreking met de betreffende adviseur onderwijs en kwaliteit (AOK) en de orthopedagoog. Ten minste één week voor dit gesprek vullen de leerkrachten een voorbereidingsformulier in en leveren deze bij de betreffende AOK'er en de orthopedagoog in. Wanneer er problemen gesignaleerd worden, gaan de groepsleerkrachten in samenspraak met de AOK'er over tot een plan van aanpak. Dit plan van aanpak kan gericht zijn op de groep of het individu. Deze handelingsplannen worden na +/- 6 weken geëvalueerd.

3.2 Sociale Veiligheidsmonitor

Om de ervaren veiligheid en de effecten van ons handelen te meten, doen wij jaarlijks een leerling tevredenheid onderzoek vanaf groep 6 in Vensters PO. Binnen deze vragenlijst wordt ook de (sociale) veiligheid bevraagd. De resultaten van het tevredenheidsonderzoek worden met het team besproken in de teamvergadering en gedeeld met de inspectie. Indien nodig bepalen de directie en de orthopedagoog welke punten aandacht behoeven en hoe we gaan zorgen dat we deze punten gaan verbeteren.

4. Aanpak ongewenst gedrag

4.1 Time-in & Time-out protocol

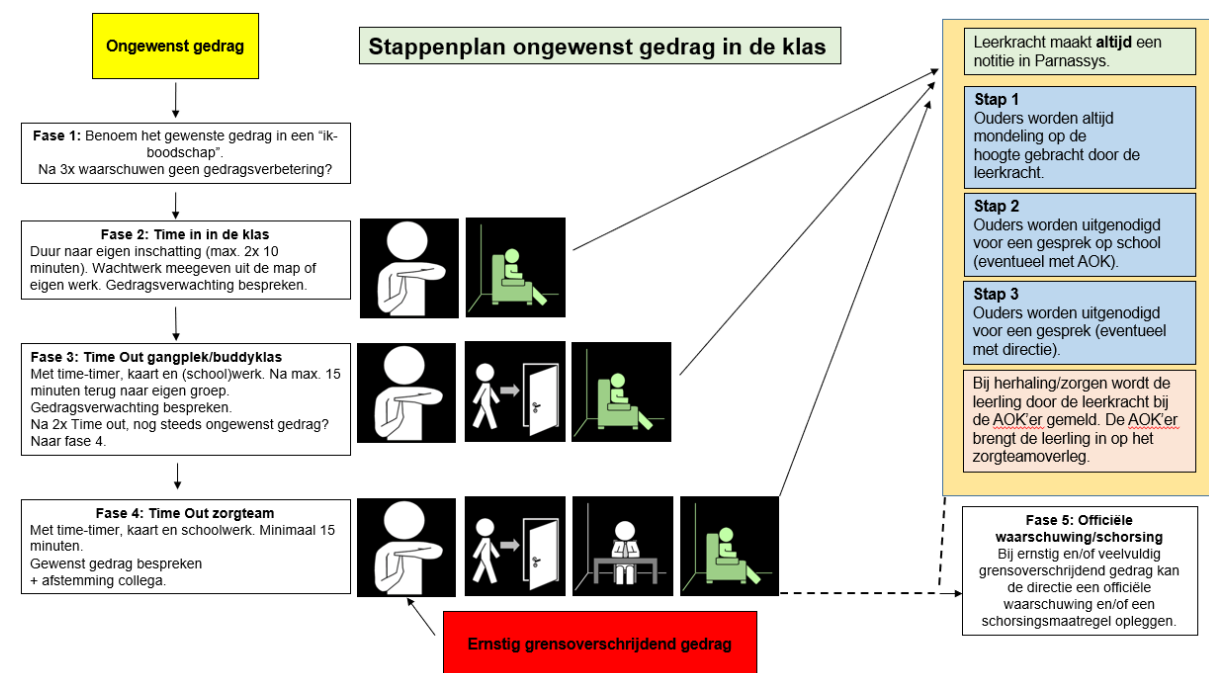
Als het positief bekrachtigen van gewenst gedrag en aanvullende interventies van de leerkracht binnen het basisaanbod niet voldoende effect hebben, kan het Time-in & Time-out protocol worden toegepast. Het doel van dit protocol is het uitdoven van ongewenst gedrag, de leerlingen inzicht geven in hun eigen gedrag en het bieden van een ontprikkelmoment. De leerling krijgt dan een kans om te laten zien dat hij/zij het gewenste gedrag kan vertonen. Daarnaast kan het een veilige en rustige plek bieden voor leerlingen om tot rust te komen bij bijvoorbeeld overprikkeling of heftige negatieve emoties. Dit wordt binnen het Time-in & Time-out protocol bewerkstelligd doordat de leerling uit de situatie wordt gehaald. Door het verbreken van het contact is er geen mogelijkheid tot bekrachtiging van het ongewenste gedrag vanuit anderen en wordt de kans op overprikkeling verkleint. Door de time-in plek een positieve reputatie te geven wordt er gepoogd om dit een fijne, rustige plek te maken voor de leerlingen waarin ze zowel tot rust kunnen komen als kunnen nadenken over hun vertoonde gedrag. Om dit positieve karakter te versterken spreken we over de "groene-plek". De plek is ervoor om leerlingen met hun emoties weer in "groen" te krijgen. In de communicatie naar

collega's, leerlingen en ouders zal er ook deze term aangehouden worden. Naar de plekken buiten het lokaal kan gerefereerd worden als de "gang-plek" en de "maatjesklas". Zo pogen we te voorkomen dat deze plekken een negatieve reputatie krijgen. Als het ongewenste gedrag een conflict met een medeleerling betreft, kan het stappenplan conflicthantering in worden gezet voor alle betrokken leerlingen (bijlage 1 en 2).

Elke klas houdt zich aan dezelfde afspraken zodat er geen onduidelijkheid kan ontstaan en de leerlingen weten waar ze aan toe zijn. Elk lokaal heeft een groene-plek achter in de klas en een plek op de gang, zo mogelijk in het zicht van de leerkracht. Het zicht van de betreffende leerling wordt op beide plekken afgewend van de klas. Op deze plekken is te allen tijde een kleine time-timer, een gevoelens thermometer, divers sensorisch materiaal en een map aanwezig. In deze map zitten materialen om de basisvaardigheden te oefenen, samen met formulieren die leerlingen helpen om beter inzicht te krijgen in hun emoties. Eén van de formulieren laat hen bijvoorbeeld nadenken over de reden van een time-in of time-out en hoe ze hun gedrag in de toekomst willen verbeteren. Dit materiaal is afgestemd op de (ontwikkelings-)leeftijd van de leerlingen in de klas. De leerkracht zorgt ervoor dat de map met basisvaardigheden voortdurend goed gevuld is en aansluit op het niveau van de leerlingen. De orthopedagoog draagt verantwoordelijkheid voor de emotie-regulatie formulieren en het sensorisch materiaal, zodat dit passend is bij de (ontwikkelings-)leeftijden van de leerlingen. In overleg met de leerkrachten kunnen er specifieke materialen op de plekken komen te liggen die afgestemd is op de individuele leerling.

De veiligheid van alle leerlingen en het personeel staat altijd op nummer één. Afwijkingen van dit protocol worden te allen tijde met het zorgteam (directie, AOK en orthopedagoog) besproken.

Het Time-in & Time-out protocol kent een aantal achtereenvolgende fasen. Hieronder worden de fasen weergegeven in een schematische weergave waarna er tekstuele toelichting volgt. De schematische weergave kan gebruikt worden om het protocol aan de leerlingen uit te leggen. In Bijlage 3 is een leerlingenversie te vinden van het schema.

Fase 1: Waarschuwingen

Bij ongewenst gedrag benoemt de leerkracht het gewenste gedrag in een “ik-boodschap”, bijvoorbeeld: “Ik verwacht dat jij je aan de klasregel houdt en even wacht met praten tot je de beurt hebt gekregen”. In totaal krijgt de leerling 3 waarschuwingen, voordat er overgegaan wordt naar fase 2. Bij elke waarschuwing wordt duidelijk gezegd hoeveelste waarschuwing dat is, dat bij de derde waarschuwing de leerling naar de groene-plek gaat en wordt het gewenste gedrag benoemd.

Fase 2: De groene-plek

Wanneer na 3 waarschuwingen het de leerling onvoldoende lukt om zijn/haar gedrag aan te passen naar het gewenste gedrag legt de leerkracht een time-in op. De groene-plek kan ook gebruikt worden op aanvraag van de leerling zelf, dit gaat altijd in samenspraak met de leerkracht. De time-in betekent eigenlijk een time-out, maar dan *in* de eigen klas. De leerkracht vertelt aan de leerling hoelang deze op de plek moet zitten. Op de groene-plek ligt een time-timer en deze wordt op de benoemde tijd gezet. De duur van de tijd wordt per situatie ingeschat door de leerkracht, maar is niet meer dan 10 minuten. Het doel van de groene-plek kan per situatie verschillen. De leerkracht kan de leerling vragen om na te denken over het gedrag en hoe deze het de volgende keer anders gaat doen, om zijn/haar werk af te maken, om de basisvaardigheden te oefenen of om de emotie-thermometer in te vullen. Hierbij kunnen de materialen uit de map gebruikt worden. De opdracht die de leerling gaat maken, wordt in overleg tussen de leerling en de leerkracht vastgesteld. Als de emoties te hoog zijn om te werken, wordt de leerling niet gepusht, maar krijgt deze eerst de tijd om tot rust te komen. Als de leerling nog steeds weigert om te werken, biedt de leerkracht twee opties van schoolwerk aan en laat de keuze bij de leerling. Na de afgesproken tijd gaat de leerkracht het gesprek aan met de leerling en gaat na of het beoogde doel is bereikt. Als het doel bereikt is, mag de leerling weer terugkeren naar zijn/haar plek. Als het doel nog niet bereikt is, kan de groene-tijd verlengd worden met nogmaals 10 minuten, dus maximaal 20 minuten. Hierbij zet de leerkracht de time-timer weer en geeft de leerling een duidelijke opdracht. De leerkracht maakt hiervan een notitie in ParnasSys. Deze stap kan aangevraagd worden door een leerling als deze bijvoorbeeld achter in de klas minder wordt afgeleid van zijn/haar werk, even af moet koelen of een rustmomentje nodig heeft.

Fase 3: Time-out

Wanneer een leerling ondanks het herhaaldelijk benoemen van het gewenste gedrag en de time-in onvoldoende in staat is om zijn/haar gedrag aan te passen kan er een time-out opgelegd worden. Ook deze stap kan aangevraagd worden door een leerling als deze bijvoorbeeld op de gang minder afgeleid wordt van zijn/haar werk. Afhankelijk van de situatie bepaalt de leerkracht of de gang of de maatjesklas de meest geschikte plek is voor de leerling. Deze keuze ligt bij de leerkracht, niet bij de leerling zelf, al kan hierover wel in overleg worden gegaan. De keuze is afhankelijk van verschillende factoren; de verwachting dat de leerling de les in de maatjesklas zal verstoren, het doel van de time-out, de locatie van de gangplek etc. De leerlingen worden altijd met een doel op een andere plek gezet. Dit houdt in dat de leerkracht duidelijk communiceert naar de leerling waarom hij/zij daar tijdelijk zit. Dit kan zijn om af te koelen, om na te denken over zijn/haar gedrag en een formulier daarover in te vullen of om zijn/haar schoolwerk af te maken. Er wordt ook altijd een time-timer gezet zodat de leerling weet waar hij/zij aan toe is.

Time-out op de gang

De leerkracht legt deze maatregel voor 15 minuten op en gaat daarna met de leerling in gesprek. Wanneer de leerling een time-out krijgt op de gang, krijgt hij/zij een opdracht mee; werk maken, basisvaardigheden oefenen, nadenken over aanpassing gedrag etc. Als de leerling te hoog in zijn/haar emoties zit om werk te maken, kan er naar inschatting van de leerkracht van worden afgeweken. De leerling wordt door de eigen leerkracht weer opgehaald of deze loopt nadat de time-timer is afgegaan zelfstandig terug naar het eigen lokaal. De leerkracht voert dan een herstelgesprek met de leerling.

Leerkrachten brengen de ouders van de leerling mondeling op de hoogte en maken een notitie in ParnasSys aan.

Time-out in de maatjesklas

De maatjesklassen zijn aan het begin van het jaar onderling afgesproken en op papier vastgelegd in de kwaliteitskaart 'Time-in en Time-out protocol'. De leerkracht legt deze maatregel voor 15 minuten op en gaat daarna met de leerling in gesprek. De maatjesleerkracht controleert of de leerling de time-timer op 15 minuten zet en gaat verder het contact met de leerling niet aan. Wanneer de leerling een time-out krijgt in de maatjesklas, krijgt hij/zij een opdracht mee; werk maken, basisvaardigheden oefenen, nadenken over aanpassing gedrag etc. Als de leerling te hoog in zijn/haar emoties zit om werk te maken, kan er naar inschatting van de leerkracht van worden afgeweken. De leerling wordt door de eigen leerkracht weer opgehaald of deze loopt nadat de time-timer is afgegaan zelfstandig terug naar het eigen lokaal. De leerkracht voert dan een herstelgesprek met de leerling. Leerkrachten brengen de ouders van de leerling mondeling op de hoogte en maken een notitie in ParnasSys aan.

Het kan voorkomen dat de betreffende maatjesklas niet aanwezig is. Er wordt dan door de leerkracht een andere passende klas uitgekozen worden voor de leerling. Hierbij houdt de leerkracht zoveel mogelijk rekening met of de betreffende leerling een mogelijke stoorzender is voor die klas en of er broers/zussen/vriendjes en vriendinnetjes in zitten.

Fase 4: uitplaatsing bij zorgteam (AOK of orthopedagoog)

Bij ongewenst gedrag zoals schelden, de les verstoren, niet willen werken, ruzie en dergelijke wordt de maatregel time-out in de maatjesklas of op de gang ingezet. Als een leerling op één dag voor de derde keer in aanmerking komt voor een time-out of als er sprake is van ernstig probleemgedrag waarbij de fysieke veiligheid van het kind, van andere leerlingen, van het personeel of andere mensen in het geding is kan de leerling bij het zorgteam (AOK of de orthopedagoog) worden geplaatst. De leerkracht stuurt hiervoor een WhatsApp-bericht in de Achterwacht-groepsapp naar het zorgteam. Het eerste lid van het zorgteam die dit bericht leest, reageert hierop en komt de leerling halen. Met het betreffende lid van het zorgteam maakt de leerkracht duidelijke afspraken over de duur (minimaal 15 minuten) van de uitplaatsing en krijgt de leerling werk mee. De leerkracht voert een herstelgesprek met de leerling en indien nodig ook het betreffende lid van het zorgteam. Er kan hierna gekozen worden om de leerling terug naar de klas te laten keren, naar de maatjesklas of bij het zorgteam te laten werken. Als deze maatregel is ingezet, belt de leerkracht dezelfde dag de ouders om ze uit te nodigen voor een gesprek op school op dezelfde dag. Deze maatregel is uitzonderlijk en wordt niet lichtvoetig genomen.

Fase 5: waarschuwen en schorsen

Bij ernstig tot zeer ernstig probleemgedrag zoals fysiek geweld kan er door de directie een officiële waarschuwing gegeven worden of een schorsingsmaatregel worden opgelegd. Het Zwanenbos volgt hierin het beleidsplan van OPOZ.

Bij veelvuldige inzet van een time-in en/of een time out wordt de leerling door de leerkracht onder de aandacht gebracht bij de AOK'er. De betreffende AOK'er bespreekt samen met de andere leden van het zorgteam de casus. Samen met de input van de leerkracht kunnen er aanvullende interventies worden ingepland.

Deze aanpak is een leidraad, indien de situatie daarom vraagt kunnen er in onderlinge afstemming tussen de groepsleerkracht(en) en het zorgteam andere afspraken worden gemaakt. Deze afspraken worden altijd met ouders gedeeld en besproken met onze leerlingen.

5. Pesten

Het gedragsprotocol is opgesteld zodat IKC Het Zwanenbos een fijne en veilige omgeving is voor iedereen. Toch kan het zo zijn dat zich pestgedrag voordoet, in dit hoofdstuk beschrijven wij hoe wij handelen in het geval van pestgedrag.

5.1 Pesten vs. plagen

Voordat we onze anti-pest aanpak uiteenzetten is het belangrijk om te kaderen wat pesten is: wanneer gaat plagen over in pesten? In het geval van plagen zijn de leerling min of meer aan elkaar gewaagd en wordt het prikkelende gedrag vertoont in een onschuldige sfeer. Het plagen wordt door geen van de partijen als bedreigend of echt vervelend ervaren. Plagen heeft een pedagogische waarde; kinderen worden uitgedaagd om met conflicten om te gaan. We spreken van pesten wanneer het ongewenste gedrag systematisch, langdurig, herhaaldelijk en met opzet plaatsvindt. Bij pesten is er sprake van een verschil in macht tussen de pester en de gepeste. Pesten stopt niet vanzelf. Het is belangrijk om in te grijpen. Pesten kan stoppen als omstanders het afkeuren en de gepeste helpen.

5.2 Signalering

Het Zwanenbos is alert op de signalen van pesten. Deze signalen verzamelen wij op meerdere manieren:

- Observaties door de leerkrachten
- Observaties door het ambulant personeel
- Gesprekken met leerlingen en ouders
- Kindbegrip
- Uitkomsten veiligheidsmonitor groep 6 t/m 8
- Gesprekken tussen leerkracht en AOK (groeps- en leerlingbespreking)

Indien ouders het gevoel hebben dat hun kind gepest wordt, worden zij geadviseerd dit allereerst te bespreken met de groepsleerkracht. Mocht dit onvoldoende blijken te helpen dan kunnen ouders contact opnemen met de anti-pestcoördinator. De contactgegevens van de anti-pest coördinator worden weergegeven op een poster bij de hoofdingang of kunnen zij opvragen bij de leerkracht of directie.

5.3 Aanpak pesten

Wanneer het personeel, een leerling of een ouder pestgedrag signaleert of meldt worden de volgende stappen doorlopen:

1. *In gesprek*

De leerkracht gaat zo snel mogelijk in gesprek met alle betrokkenen (de gepeste leerling, de pester en de ouders van beide kinderen). Met als doel de situatie helder te krijgen; wat heeft zich voorgedaan en wat zijn de wensen van alle partijen. Indien gewenst kan de anti-pest coördinator aansluiten bij deze gesprekken. Van deze gesprekken wordt een notitie gemaakt in ParnasSys.

2. *In overleg*

De leerkracht gaat in overleg met de anti-pest coördinator, de AOK'er en eventueel directie. Hoe zit de situatie in elkaar en wat is er nodig om het pesten te laten stoppen? Samen komen zij tot een plan van aanpak, de leerkracht noteert het plan van aanpak in ParnasSys volgens het format (individueel of groepsplan).

3. *De interventie*

De leerkracht bespreekt het plan van aanpak met alle betrokkenen en stelt het plan in werking. Indien de aanpak op de gehele klas gericht is, worden ouders middels Parro op de hoogte gesteld. Indien nodig stelt de leerkracht de pauzewacht op de hoogte van gemaakte afspraken. In de briefing zal vermeld

worden dat er in een groep een plan van aanpak loopt (geen naam genoemd), mochten er last minute wijzigingen zijn in het pleinwachtrooster.

Enkele voorbeelden van interventies zijn: positief bekrachtigen van gewenst gedrag van zowel de pester, gepeste als de omstanders, herhaling van een 'pest-les' of andere lessen die de effecten van pesten duidelijk maken of samenwerkingsspellen om de sfeer positief te beïnvloeden. Vaak worden er meerdere interventies tegelijk ingezet.

4. *De evaluatie*

Na twee weken wordt de situatie geëvalueerd met alle betrokkenen, ouders worden gebeld door de leerkracht. Indien de situatie zich positief heeft ontwikkeld wordt de aanpak doorgezet. Indien de situatie nog niet verbeterd blijkt, gaan we terug naar stap 2. Het plan van aanpak wordt door school verscherpt en er kunnen consequenties gehangen worden aan het ongewenste gedrag, zie hiervoor het protocol schorsing en verwijdering.

5. *De monitoring*

Na 6 weken volgt een nieuwe evaluatie en wordt bepaald of de situatie zich heeft opgelost. Indien de situatie zich heeft opgelost blijft school de situatie monitoren en houdt de leerkracht regelmatig contact met ouders. Mocht het probleem hardnekkig blijven zal school extern advies in winnen, bijvoorbeeld via de [onderwijsinspectie](#).

5.4 Overige vormen van pesten

5.4.1 Cyberpesten

Pesten wordt cyberpesten wanneer dit in een online omgeving gebeurt. Dit kan via WhatsApp, TikTok, Snapchat, Instagram of elk ander soortgelijk medium. Juist het cyberpesten is vaak ongrijpbaar omdat dit op anonieme basis kan gebeuren. IKC Het Zwanenbos accepteert cyberpesten door hun leerlingen niet, maar is zich ervan bewust dat zij niet alles kunnen zien. Het personeel van Het Zwanenbos trekt in dergelijke zaken graag op met de ouders en leerlingen.

Onze leerlingen worden mediawijs gemaakt door de inzet van MediaMasters en de Vreedzame lessen, hiermee werken wij preventief. Wanneer er gesignaleerd wordt dat er iets speelt tussen leerlingen in de online omgeving, gaat de leerkracht hierover in gesprek met de klas. Ouders zullen hierover geïnformeerd worden via Parro. Als school vragen wij ouders om geregeld met hun kind mee te kijken op de telefoon en alert te blijven op de activiteiten van hun kind op het internet. In het geval van cyberpesten tussen twee (of meer) leerlingen van onze school, zullen wij de aanpak pesten volgen en ouders hier nog meer in betrekken.

Indien er online uitingen worden gedaan over het personeel van Het Zwanenbos, zullen wij als school gepaste acties ondernemen, indien nodig in samenspraak met het bestuur.

5.4.2 Verspreiden van beelden

Het ongewenst online verspreiden van (naakt)beelden is ook een vorm van pesten. Deze vorm van pesten komt met name in het voortgezet onderwijs voor, maar in het basisonderwijs dient men hierop voorbereid te zijn. Indien het verspreiden van (naakt)beelden zich voordoet onder de leerlingen van Het Zwanenbos zullen wij de aanpak pesten volgen met daarnaast het stappenplan sexting, zie bijlage 3.

6. Wegloop protocol

In het geval dat leerlingen het schoolterrein verlaten zonder dat daarvoor toestemming is verleend volgen wij onderstaand protocol.

IKC Het Zwanenbos zet de volgende preventieve maatregelen in om het weglopen te voorkomen:

- De toegangsdeuren en andere deuren zijn onder schooltijd gesloten. De deuren zijn vanwege de veiligheid wel van binnen te openen.
- Tijdens de pauzes en het buitenspelen is er in de school en op het schoolplein altijd toezicht. Bevoegde personen staan in de pauzes verspreid over onze schoolpleinen en speelplaatsen.
- Met de kinderen wordt besproken dat zij altijd in het zicht van het bevoegd personeel moeten spelen.
- Leerlingen lunchen onder toezicht in het klaslokaal.
- Wanneer de leerlingen buiten school deelnemen aan een activiteit is er altijd toezicht en hebben de begeleiders een telefoon en het nummer van de leerkracht bij zich.

Indien een leerling het schoolgebouw/-plein zonder toestemming heeft verlaten zijn de volgende acties erop gericht om de leerling weer terug in het schoolgebouw te krijgen. De medewerkers dienen als volgt te handelen:

- De leerkracht gaat niet zelf achter de leerling aan;
- De leerkracht meldt de directie/het zorgteam om welk(e) kind(eren) het gaat;
- De leerkracht blijft bij de eigen groep of draagt het toezicht over aan een beschikbare collega. De groep wordt niet alleen gelaten;
- De directie/het zorgteam wijst ambulante personeelsleden aan die helpen met het kind zoeken
- De directie/administratie neemt gelijk contact op met ouder(s)/verzorger(s) In dit gesprek wordt:
 - Ouder(s)/verzorger(s) de situatie uitgelegd;
 - Met ouders besproken of de hulp van de politie wordt ingeroepen

Indien ouder(s)/verzorger(s) niet bereikt kunnen worden, wordt afhankelijk van de situatie onmiddellijk de hulp van de politie in ieder geval ingeroepen terwijl medewerkers blijven zoeken. Deze medewerkers onderhouden tijdens het zoeken contact met de school. Indien de school de politie informeert over de leerling, dan geeft zij een zo volledig mogelijk signalement op en volgt de adviezen van de politie op.

Wanneer de leerling is gevonden, wordt de leerling meteen naar school gebracht. Is de leerling verbaal/fysiek agressief dan zal alleen verbaal en vanaf een veilige afstand geprobeerd worden de leerling naar school terug te begeleiden. Wanneer dit niet lukt houdt één van de medewerkers de leerling in de gaten op afstand, in afwachting van de komst van ouder(s)/verzorger(s) en/of de politie.

Wanneer de leerling het schoolgebouw weer heeft betreden wordt door de leerkracht overlegd met de directie over een passende pedagogische consequentie. Tevens wordt het incident geregistreerd in ParnasSys.

Tot slot volgt er zo snel mogelijk een gesprek met de ouder(s)/verzorger(s), leerkracht en directie over het voorval en de vervolgmaatregelen.

Bijlagen

Bijlage 1: Stappenplan Los het op.

1. STOP! HOU OP!

2. Word rustig.

3. Bedenk een goede oplossing.

4. Maak het goed.

Stappenplan Los het op

Bijlage 2: Stappenplan Praat het uit.

1. STOP!
Eerst afkoelen. Tel tot tien.

2. Zet je gele pet op.
Zeg wat jij wilt.
Luister naar wat
de ander wil.

3. Probeer een win-win-oplossing
te vinden.

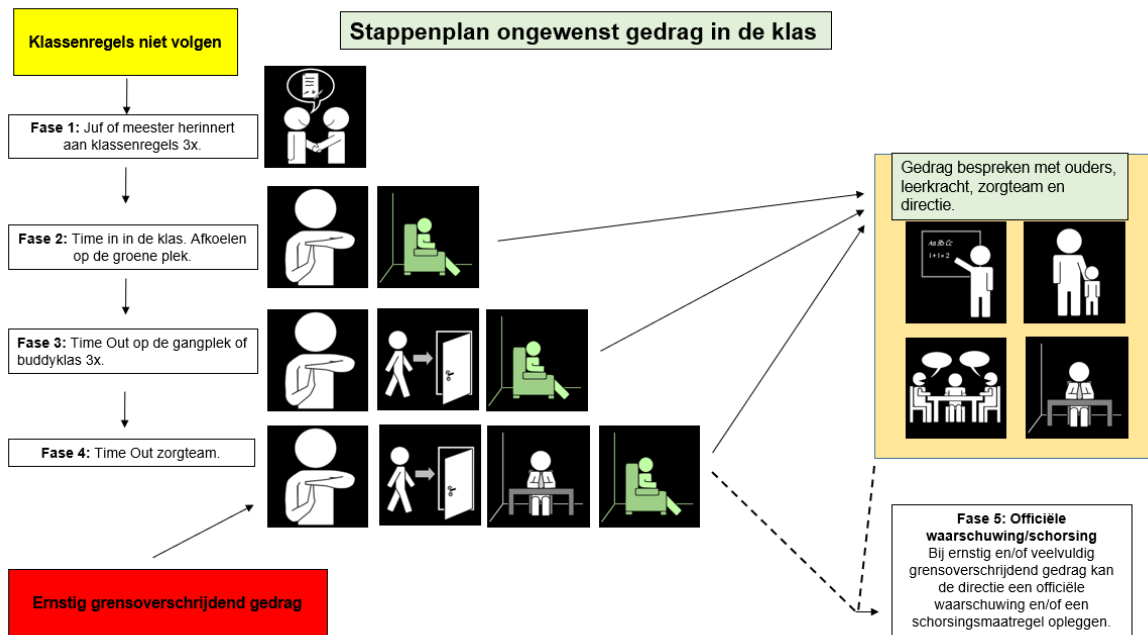
4. Geef elkaar een hand en voer
de oplossing uit.

Stappenplan Praat het uit

Bijlage 3: Stappenplan time-in, time-out protocol, leerlingversie

Bijlage 4: Stappenplan sexting

HELP!

ER CIRCULEERT EEN NAAKTFOTO/ SEKSFILMPJE OP MIJN SCHOOL!

WAT TE DOEN Beperk emotionele schade voor betrokkene(n) en herstel de rust en sociale veiligheid op school zo snel mogelijk.

 STAP 1 ANALYSEER	 STAP 2 REAGEER	 STAP 3 FACILITEER	 STAP 4 ACTIEVEER	 STAP 5 COMMUNICEER	 STAP 6 EVALUEER
● Aandacht voor het slachtoffer Veroordeel niet, maar steun en luister: wat heeft hij/zij nodig? ● Bepaal omvang en impact Soms is een naaktfoto of seksfilmpje niet vrijwillig tot stand gekomen ● Check bestaande protocollen ● Betrek zorgcoördinator en/of vertrouwenspersoon ● Betrek politie voor advies ● Zet acties op een rijtje Wie Wat Wanneer Waar Hoe Handel snel, maar wel doordacht Benader de betrokkenen cultuursensitief: wat ligt gevoelig?	● Voer gesprek met ouders van slachtoffer Wees goed voorbereid op emoties van ouders (schaamte, boosheid, verdriet, onmacht) ● Adviseer/organiseer hulp voor ouders slachtoffer Inventariseer vooraf welke hulp voor ouders beschikbaar is ● Aandacht voor de dader ● Contacteer school dader Informeer en nodig uit tot samenwerken. Indien van toepassing ● Voer gesprek met ouders van dader ● Adviseer/organiseer hulp voor ouders van dader ● Besluit tot melding of aangifte In overleg met de politie ● Actie om online beeldmateriaal offline te halen www.meldknop.nl ● Las een rustperiode in voor het slachtoffer ● Denk na over alternatieve interventies	● Stel communicatiestatement op Wat speelt er? Wat vindt u? Wat doet u? Waarom? Contactpersoon? ● Geef docenten handvatten Bijvoorbeeld: krachtige boodschap, gesprekstechnieken, gedragsinterventies, lesmateriaal Ook docenten kunnen een oordeel hebben: geef ruimte om erover te praten Denk na over een passende boodschap naar leerlingen: problematiseren of normaliseren?	● Verzoek dringend tot verwijderen foto/filmpje ● Aan de slag in de klas van het slachtoffer - Creëer inzicht en reflectie - Maak afspraken over hoe slachtoffer te steunen - Benoem drie buddy's: vraag slachtoffer wie hij/zij als hulpbron in de klas zou willen inschakelen ● Informeer ouders van klasgenoten van het slachtoffer Vraag ouders thuis óók het gesprek te voeren en bied hen hiervoor handvatten Hulp bij online incidenten en sociale veiligheid, kant-en-klare mentorlessen, ouderavonden en scholing voor professionals: www.bureaujeugdmedia.nl 020 - 6626559	● Handel conform het communicatiestatement ● Overweeg interventies en gesprekken in overige klassen Aandacht in andere klassen is afhankelijk van de mate van verspreiding en onrust ● Informeer ouders uit overige klassen Indien van toepassing ● Wees voorbereid op media-aandacht (sociale media, kranten, radio, tv) - Wie doet wat? - Communicatiestatement online indien nodig - Hoe om te gaan met journalisten? ● Stem communicatie af met school van de dader Indien van toepassing Weet wat er speelt: monitor actief sociale media op berichten rondom school Verwijs bij onjuiste berichten op sociale media naar het online communicatiestatement	● Evalueer met slachtoffer, ouders en docenten Denk ook na over preventiemaatregelen ● Vraag terugkoppeling aan de school van dader Indien van toepassing ● Evalueer het proces in het ZAT-overleg met alle professionele betrokkenen Wat ging goed? Wat kon beter? ● Plan momenten in voor nazorg aan alle betrokkenen Hoe gaat het nu? Hebben ze nog wat nodig? ● Verwerk evaluatie in protocol/handelingsplan Output is input voor het protocol en preventiemaatregelen!

BELANGRIJK!
Aanpak van de groep door krachtig signaal af te geven:

ZONDER VERSPREIDERS
GEEN SHAME SEXTING!

 Zet negatieve groepsdruk om in positieve groepsdynamiek

Lang Leve de Liefde

L.O.V.E. ONLINE TOOLKIT

Meer info: www.stappenplansexting.nl